

Kommunebilde for Meråker kommune 2020

Et grunnlag for dialog mellom Meråker kommune og Fylkesmannen i Trøndelag

1 Innledning

Fylkesmannen i Trøndelag søker kunnskapsbasert dialog med kommunene i fylket. Derfor legger *kommunestatistikken* og *kommunebildene*, sammen med *Fylkesmannens kommunebesøk*, viktige premisser for dialogen. *Kommunebildene* gjengir embetets «bilde» og inntrykk av kommunen, både av kommunen som helhet og av enkelttjenester og forvaltningsområder.

Kommunebildene utarbeides i forbindelse med *Fylkesmannens kommunebesøk* og danner grunnlaget for dialogen i disse møtene. Bildene kan bli justert i etterkant av besøket, basert på dialogen med kommunen. Etter besøkene publiseres bildene på Fylkesmannens nettside.

Etter denne innledningen, presenteres et utvalg av faktabasert informasjon om den aktuelle kommunens geografi, befolkning, bo- og arbeidsmarked og den kommunale organisasjonen i kapittel 2. Kapittel 3 gjengir Fylkesmannens hovedbilde av den aktuelle kommunen ut fra et bredt samfunnsperspektiv og med bakgrunn i vårt bilde av kommunens tjeneste- og forvaltningsområder. Dette er blant annet basert på analyser, statistikk, utførte tilsyn, eventuelle klagesaker og dialog med kommunen. Dette omfatter også en oppsummering av trafikklysvurderingene i kapittel 4 samt en liste med tema Fylkesmannen ønsker dialog om under *Fylkesmannens kommunebesøk*.

Kapittel 4 har følgende gjennomgående innhold og struktur for de underordnede delkapitlene:

- **Fokusområder** – angir med utgangspunkt i statlige forventninger, politikk og Fylkesmannens kjennskap til kommunen, hvilke områder som Fylkesmannen i et forvaltnings- og utviklingsperspektiv vil legge særlig vekt på i dialogen om de enkelte tjeneste- og forvaltningsområdene i kommunen.
- **Sentrale nøkkeltall** – gjengir særlig relevant statistikk som gir et overordnet bilde av tjeneste- eller forvaltningsområdet sett opp mot fokusområdene eller området som helhet. Med mindre annet er oppgitt i fotnote er nøkkeltallene hentet fra SSB. Utfyllende statistikk for de ulike områdene finnes i Kommunestatistikken.
- **Fylkesmannens bilde av området** – gjengir Fylkesmannens inntrykk av tjeneste- eller forvaltningsområdet for kommunen som organisasjon sett opp mot fokusområdene, herunder:

	Vesentlig informasjon for helhetsbildet
	Styrker og muligheter
	Svakheter, utfordringer og sårbarhet
	Framtidsperspektivet – utfordringsbildet og handlingsrom
 Farge	Det benyttes trafikklys for å visualisere Fylkesmannens inntrykk av tjeneste- eller forvaltningsområdet som helhet. Trafikklysene gjengir vår vurdering med tanke på kvalitet, sårbarhet og bærekraft per dags dato, og i hvilken grad det er indikasjoner på avvik eller risiko for avvik fra det som forventes i lov, forskrift og god faglig praksis. Vurderingen gjengis med fargene rød , gul og grønn for hhv. svak , middels eller god . Sammen med trafikklyset gis det en kort tekstlig oppsummering og begrunnelse for trafikklysvurderingen.

i åri år

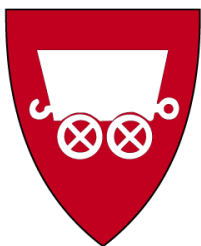
- **Sentrale tema** – tema/forhold som det vil være særlig aktuelt å følge opp i den sektorvise dialogen mellom kommunen og Fylkesmannen eller i kommunens eget utviklingsarbeid. *Det legges ikke opp til en omfattende dialog om de enkelte oppfølgingspunktene i kapitel 4 under Fylkesmannens kommunebesøk.*

Innhold

1	Innledning.....	1
2	Kort om kommunen	3
2.1	Befolkning.....	3
2.2	Bo- og arbeidsmarked	4
3	Fylkesmannens hovedbilde av kommunen.....	5
4	Fylkesmannens bilde av tjeneste- og forvaltningsområder	8
4.1	Kommunal planlegging	8
4.2	Kommunal økonomi	9
4.3	Samfunnssikkerhet og beredskap.....	10
4.4	Folkehelse	11
4.5	Omsorgstjenestene	12
4.6	Kommunehelsetjenesten	13
4.7	Sosialtjenesten	14
4.8	Integrering og bosetting.....	15
4.9	Barnehage	16
4.10	Grunnskole	17
4.11	Barnevern	18
4.12	Klima og miljø.....	19
4.13	Landbruk.....	20
4.14	Reindrift	21

Meråker kommune sitt kommunevåpen (godkjent i 1990) har en sølvfarget vogn mot en rød bakgrunn; det gjenspeiler bergverkets betydning for kommunen. Kommuneblomsten er molte. Navnet er egentlig et gårdsnavn, første ledd av merr, 'hest' eller muligens mýrr, 'myr'; andre ledd åker.

2 Kort om kommunen

Meråker kommune¹ ligger inn mot svenskegrensen øst i Trøndelag og har et landareal på 1 273 km². Kommunen fikk sine nåværende grenser i 1874, da Øvre Stjørdal kommune ble delt i to, Hegra og Meråker. Ved opprettelsen var det 1861 innbyggere i kommunen. Folketallet har stort sett gått jevnt tilbake siden 1960. Administrasjonssenteret er Midtbygda. Kommunen er en fjellkommune, hvor cirka 60 prosent av kommunens areal ligger høyere enn skogsgrensen på 600 moh. Europaveg 14 og Meråkerbanen passerer gjennom kommunen.

Meråker er en mellomstor kraftkommune, med en gjennomsnittlig årsproduksjon på 638 gigawattimer (GWh) per 2016. Jordbruket i Meråker har hovedvekt på husdyrhold, mens omkring 10 prosent av jordbruksarealet nyttes til korndyrking. Det aller meste av skogen eies av AS Meraker Brug. Tømmeravvirkningen av gran var 17 481 m³ i 2018. Kommunen har også trevare-, metallvare- og næringsmiddelindustri. Da hjørnestensbedriften Elkem Meraker i Kopperå ble nedlagt i 2006, forsvant 150 arbeidsplasser. Stjørdalselva er en av de bedre lakseelvene i landet. Meråker er en hyttekommune, med Meråker alpinsenter. Meråker videregående skole er spesielt tilrettelagt for kombinasjon idrett (ski) og utdanning, og har derfor elever fra flere steder.

Meråker kommune

Visjon: Meråker – på naturlig vis

Ambisjoner: Fjellbygda skal utvikles slik at miljø, livskvalitet og helse fremmes gjennom helhetlig stedsutvikling på et naturlig vis. Meråker skal med de naturgitte forutsetningene være et trygt valg for arbeid, bosted og etablering.

Ordfører: Kjersti Kjenes (Meråker Tverrpolitiske Bygdeliste)

Varaordfører: Anne-Karin Langsåvold (Ap)

Politisk organisering: Formannskap og 3 hovedutvalg

Kommunestyret: 21 representanter: 5 Ap, 1 FrP, 5 MTB, 7 Sp, 2 SV og 1 V

Valgdeltakelse: 67,2 % (kommunestyrevalget i 2019)

Kommunedirektør (rådmann): Arne Ketil Auran

Administrativ organisering: 3-nivå modell med rådmann og 3 sektorsjefer

Struktur: Kommunen vedtok å bestå som egen kommune i 2016, selv om det gjennom prosessen ble synliggjort at de er avhengige av omfattende interkommunalt samarbeid gjennom Værnesregionen, for å sikre gode og likeverdige tjenester framover. Fylkesmannens tilrådning var at en ny Værnes kommune bestående av Stjørdal og Meråker, eventuelt med Frosta samt sørtrønderske kommuner, ville kunne gi en løsning som svarer til kommunereformens mål.

Interkommunalt samarbeid: Værnesregionen sammen med Frosta, Malvik, Selbu Stjørdal og Tydal

2.1 Befolkning

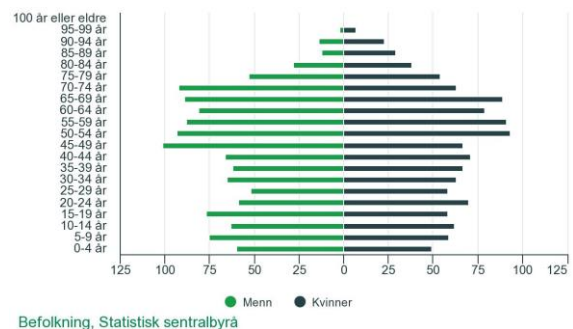
Ved inngangen til 2020 var det registrert 2 422 innbyggere i kommunen, en nedgang på 10 innbyggere siden årsskiftet 2018-2019. I nedgangen lå det et fødselsunderskudd på

¹ Store Norske Leksikon
i åri år

4 personer og en netto utflytting, inkl. inn- og utvandring, på 6 personer. Kommunene hadde også en samlet nedgang på 37 innbyggere i 2018 og 39 i 2017. Det har også vært en nedgang på 11 innbyggere hittil i år (per 2. kvartal).

Diagrammet viser antall personer i ulike aldersgrupper i kommunen, fordelt på menn og kvinner ved inngangen til 2020. SSB sin befolkningsframskriving fra i år² viser en forventet folkemengde på 2 515 i 2030, 2 624 i 2040 og 2 675 i 2050. Forsørger-brøken for eldre (antallet personer over 64 år relativt til antallet personer 20-64 år) er 0,45 i 2020 og den forventes å øke til 0,70 i 2050. Tilsvarende tall for landet som helhet er 0,30 i 2020 og 0,51 i 2050. Andelen av befolkningen i kommunen med innvandrerbakgrunn er 11,6 %³.

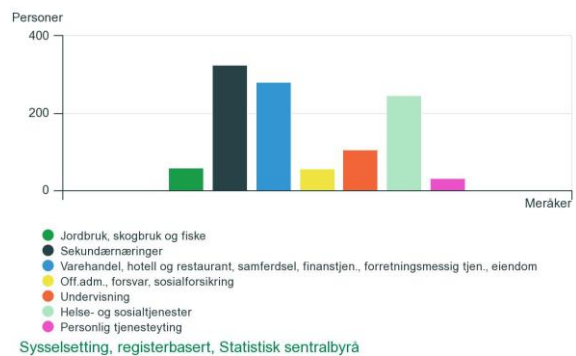
Aldersfordeling per 1. januar 2020

2.2 Bo- og arbeidsmarked

Meråker utgjør en egen bo- og arbeidsregion. I 2019 var det 922 sysselsatte personer med arbeidssted i kommunen. Av disse var 781 bosatt i kommunen, 87 bosatt i Stjørdal, 19 i Trondheim og 10 i Malvik. Av de 1 116 sysselsatte som var bosatt i kommunen, var det 143 som pendlet til Stjørdal, 88 til Trondheim, 13 til Oslo og 11 til Malvik. Arbeidsplassdekningen⁴ i kommunen var samme år på 82,6 %.

Hva innbyggerne arbeider med. 2019

Diagrammet over viser hva innbyggerne i kommunen arbeidet med ved inngangen til 2020. Andelen sysselsatte i privat sektor og offentlige foretak utgjør 59,0 % av de sysselsatte i kommunen (beregnet 2018). Landsgjennomsnittet lå på 68,0 %. Av kommunens befolkning over 16 år er det 46,7 % (37,1 % i landet) som har fullført videregående skole, 2,5 % (3,0) som har fagskole, 18,2 % (24,3) som har 4-årig høyere utdanning og 2,9 % (10,3) som har høyere utdanning på mer enn 4 år.

Sentrale nøkkeltall	2020	Landet 2020
Helt arbeidsledige i pst. av arbeidsstyrken per 31.07 (antall i parentes) ¹	5,6 (65)	4,9
Mottakere av uføretrygd i pst. av befolkningen 18-67 år per 30.06 (antall i parentes) ¹	15,2 (220)	10,5
Lønnstakere med legemeldt sykefravær i pst. av arbeidstakere i alt per 30.06 (antall i parentes)	9,1 (85)	5,7

1) Kilde NAV

² MMMM-alternativet (middels nasjonal fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og innvandring)

³ Innvandrere omfatter førstegenerasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn og andre generasjonsinnvandrere.

⁴ Sysselsatte som arbeider i kommunen som andel av sysselsatte som bor i kommunen.

3 Fylkesmannens hovedbilde av kommunen

Denne delen gjengir Fylkesmannen i Trøndelag sitt hovedbilde av kommunen ut fra et bredt samfunnsperspektiv og med bakgrunn i vårt bilde av kommunens tjeneste- og forvaltningsområder i kapittel 4.

Fylkesmannens bilde av kommunen	
i	<p>Meråker kommune er en liten kommune, målt i innbyggertall. Kommunen har stort innslag av jakt og friluftsliv, fjellturisme og hytter. 90 prosent av utmarksarealet i kommunen eies av AS Meråker Brug. Konesjons- og kraftinntekter har gjennom årene vært en betydelig inntektskilde for kommunen. I kommunereformprosessen 2014-2016 valgte Meråker å fortsatt bestå som egen kommune, og med det ivareta alle kommunens roller, både som tjenesteprodusent, myndighetsforvalter, samfunnsutvikler og som demokratisk arena. En stor del av kommunes oppgaver og tjenester i dag løses gjennom interkommunalt samarbeid med kommuner i Værnesregionen.</p> <p>Gjennom mange års gruvedrift er kommunen en industrikommune. I tillegg utgjør varehandel, hotell og reiseliv (hyttenæring) en større andel av næringslivet. Kommunen var igjennom en stor omstillingsprosess knyttet til nedleggelsen av Elkem i 2006. Den nylige beslutningen om å legge ned Lian Trevarefabrikk vil berøre mange arbeidstakere og kommunen betydelig. Fylkesmannen ser at kommunen jobber med å finne løsninger for de berørte.</p>
+	<p>Kommunen har relativt god økonomisk bærekraft, og kommuneplanen fremstår som det styrende planverktøy. Kommunen jobber engasjert og godt med samfunnssikkerhet og beredskap.</p> <p>Andelen faglærte ansatte i omsorgstjenesten er god og kommunen oppfyller, og ligger over landsgjennomsnittet mhp. både pedagog- og bemanningsnormen. Det er gode resultater for nasjonale prøver i 8.trinn, og et økende antall deltagere i kvalifiseringsprogrammet. Det er en høy andel av de bosatte flyktninger som går over fra introduksjonsprogram til arbeid eller utdanning.</p>
!	<p>Et tjenesteområde peker seg ut med store utfordringer; Barnevernstjenesten. Kommunens barnevernstjenester inngår i interkommunalt tjenestesamarbeid i Værnesregionen. Tjenesten har hatt høy turnover, og har over tid hatt utfordringer med å lukke lovbrudd som er avdekket via tilsyn eller gjennom rapportering.</p> <p>Kommunen har folkehelseutfordringer blant annet knyttet til unge uføre. Demografiske endringer, med lav aldersbæreevne, vil kreve omstilling og innovasjon av omsorgstjenester. Kommunebildet peker også på noen utfordringer innen skole og barnehage.</p> <p>Selv om Fylkesmannen mener at Meråker jobber godt med samfunnssikkerhet og beredskap er det forbedringspunkter. Kommunen bør utarbeide en plan for oppfølging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Planen forankres i kommunestyret. Videre anbefales det at kommunen oppretter et kommunalt</p>

	beredskapsråd som tas med i arbeidet med ros-analyser, beredskapsplaner, øvelser og evalueringer etter øvelser og hendelser.
	<p>Kommunen har mange tjenesteområder og forvaltningsområder som vurderes som middels med hensyn til kvalitet, sårbarhet og bærekraft. Det er viktig at kommunen jobber systematisk og målrettet med de aktuelle områdene for å unngå at utfordringene øker.</p> <p>Demografiske og strukturelle endringer fremover innebærer at kommunen må ha fokus på kompetanse og kapasitetsutfordringer som kan forsterkes. Og i likhet med mange andre mindre kommuner er små fagmiljøer ekstra sårbare.</p> <p>Kommunen løser svært mange oppgaver gjennom interkommunalt samarbeid. Kommunen må ha kraft til å skape utvikling både på tjenestesiden og som samfunnsutvikler, samt å sikre rettsikkerhet for at innbyggerne også får gode og likeverdige tjenester også i fremtiden, herunder fokus på hvilke oppgaver en løser selv, og hvilke det inngås interkommunalt samarbeid om. Kommunens overordnede ansvar, og ansvar for styring og samlet prioritering er likt uavhengig av hvilke interkommunale løsninger man velger.</p> <p>Meråker kommune vurderes også til å ha god oversikt, kompetanse og kapasitet når det gjelder planverk. Forvaltning av areal og naturressurser med gode og oppdaterte planverk er viktig for utvikling i samfunnsutviklerrollen, og gjennom planprosesser bidra til å sikre lokaldemokrati og god dialog med interessenter, eksempelvis reindriftsnæringa.</p>
Fylkesmannens inntrykk av kommunens tjeneste- og forvaltningsområder	
1 Rød	Området <i>barnevern</i> anses som svakt med hensyn til kvalitet, sårbarhet og bærekraft. Det er indikasjoner på betydelige avvik eller høy risiko for avvik fra det som forventes i lov, forskrift og god faglig praksis.
8 Gul	Områdene <i>samfunnssikkerhet og beredskap, folkehelse, kommunehelsetjenesten, omsorgstjenestene, integrering og bosetting, barnehage, grunnskole, og reindrift</i> anses som middels med hensyn til kvalitet, sårbarhet og bærekraft. Det er indikasjoner på mindre avvik eller middels risiko for avvik fra det som forventes i lov, forskrift og god faglig praksis.
5 Grønn	Områdene <i>kommunal planlegging, kommunal økonomi, sosialtjenesten, landbruk og klima og miljø</i> anses som gode med hensyn til kvalitet, sårbarhet og bærekraft. Det er ikke indikasjoner på avvik eller risiko for avvik fra det som forventes i lov, forskrift og god faglig praksis.
Sentrale tema og dialogpunkt	
<p>1. Bærekraft og kommunen som samfunnsutvikler <i>Forvaltning av areal og naturressurser med gode og oppdaterte planverk er viktig for utvikling i samfunnsutviklerrollen, og gjennom planprosesser bidra til å sikre lokaldemokrati og god dialog med interessenter, eksempelvis reindriftsnæringa.</i></p> <p>Kommuneplanens arealdel er fra 2015, og det er i inneværende planperiode ikke planlagt rullering av arealplanen. Hvilke planer er det for rullering av planen for å sikre ivaretagelse av fremtidige utfordringer og strategier i samfunnsplanen?</p>	

Meråker har store utmarksområder, som i hovedsak eies av en stor grunneier. Hvordan påvirker dette planarbeid i kommunen?

Hva er status, og eventuelle utfordringer med fritidsbebyggelse og friluftaktiviteter i kommunen? Hvordan jobber kommunen med å minimere eventuelle konflikter mellom utbyggingsinteresser og beiteinteresser? Klima og miljøinteresser?

Hvordan er dialogen og involvering av reindriften i kommunalt planarbeid?

2. Sikre innbyggere likeverdige tjenester

I kommunereformprosessen valgte Meråker å fortsatt bestå som egen kommune, og med det ivareta alle kommunens roller, både som tjenesteprodusent, myndighetsforvalter, samfunnsutvikler og som demokratisk arena. En stor del av kommunes oppgaver og tjenester i dag løses gjennom interkommunalt samarbeid.

Hvilke muligheter og utfordringer ser kommunen med interkommunalt samarbeid i så mange tjenesteområder? Hva er status og videre strategi? Hvordan styres dette?

Hvilke tiltak og planer har kommunen for å sikre tilstrekkelig kompetanse og kapasitet i tjenester fremover?

Hva er status og planer for ivaretagelse av lovkrav og bemanning knyttet til barnevernsområdet? Hvilke forberedelser gjøres knyttet til barnevernsreformen?

Hvilke planer har kommunen innenfor helse og omsorgssektoren for å sikre tilstrekkelig kapasitet, kompetanse og kvalitet?

Hvilke planer har kommunen innenfor skole og barnehagesektoren for å sikre tilstrekkelig kapasitet, kompetanse og kvalitet?

3. Samfunnssikkerhet og beredskap

Selv om det jobbes godt med samfunnssikkerhet og beredskap er det forbedringspunkter.

Hva er status for å utarbeide og forankre plan for oppfølging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap?

Hva er status for kommunalt beredskapsråd? Og hvordan skal rådet eventuelt tas med i arbeidet med ros-analyser, beredskapsplaner, øvelser og evalueringer etter øvelser og hendelser.

4 Fylkesmannens bilde av tjeneste- og forvaltningsområder

Denne delen gjengir Fylkesmannen i Trøndelag sitt inntrykk av kommunen som tjenesteyter eller forvalter på enkeltområder, herunder styrker og svakheter, utfordringsbilde og handlingsrom, sett opp mot statlige forventninger, politikk og Fylkesmannens kjennskap til kommunen.

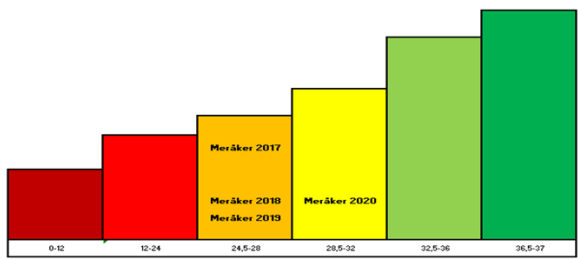

4.1 Kommunal planlegging

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, vedtatt 14. mai 2019. • Avveininger ut fra hensyn til samordnet areal- og transportplanlegging, barn- og unge, produksjonsgrunnlaget for jord- og skogbruk, herunder beiteressursene, naturmangfold/naturverdier, landskap, friluftsliv og strandsoneforvaltning. • Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Dispensasjoner fra plan (antall)	3	5	IA
Reguleringsplaner vedtatt (antall)	6	2	IA
Kommuneplanens arealdel sist vedtatt (årstall)	IA	2015	IA
Kommuneplanens samfunnsdel sist vedtatt (årstall)	IA	2019	IA
Fylkesmannens bilde av området			
	Aktivitet knyttet til reguleringsplaner er i stor grad knytte til etablering av fritidsbebyggelse. Svært få saker knyttet til dispensasjon fra gjeldende planer. Kommunen vurderes som å være robust i forhold til plankompetanse og kapasitet		
	Svært få dispensasjoner og innsigelser til planer på høring viser at kommunen har stor lojalitet til og er tro til kommuneplanen som det styrende planverktøy. Meråker er i slutfasen for å vedta kommunal planstrategi for perioden 2019-2023.		
	Det legges ikke opp til rullering av kommuneplanens arealdel i inneværende periode, jfr. planstrategien, men at det kan være aktuelt med oppdatering av delområder. I og med at det foreligger en relativ ny samfunnsdel til kommuneplanen (2019) og at kommuneplanens arealdel er fra 2015, vil det fra et planperspektiv være formålstjenlig å rullere kommuneplanens arealdel for å sikre at fremtidige utfordringer og strategier for Meråkersamfunnet blir ivaretatt.		
	Det er viktig at ambisjonene i kommuneplanens samfunnsdel konkretiseres gjennom tiltak i kommuneplanens handlingsdel og i økonomiplanen.		
 Grønn	Meråker vurderes å ha god oversikt, kompetanse og kapasitet når det gjelder kommunal planlegging. Kommunens planstatus i forhold til oversiktsplanlegging vurderes å være god.		
Sentrale tema			
1. Bør kommuneplanens arealdel i sin helhet rulleres for å sikre ivaretagelse av fremtidige utfordringer og strategier som fremkommer i kommuneplanens samfunnsdel?			

4.2 Kommunal økonomi

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> Økonomisk handlingsrom og bærekraft. Økonomistyring. 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019 ¹
Netto driftsresultat i pst. av brutto driftsinntekter	1,3	3,2	1,5
Arbeidskapital ² i pst. av brutto driftsinntekter	30,9	36,3	20,6
Netto renteeksponering i pst. av brutto driftsinntekter	24,0	19,8	48,0
Fri egenkapital drift i pst. av brutto driftsinntekter	13,2	16,2	12,0
Skatt i pst. av landsgjennomsnittet	76,3	72,8	100
1) Landet uten Oslo 2) Ekskl. premieavvik			
Fylkesmannens bilde av området			
	<p>I inntektssystemet er kommunens utgiftsbehov beregnet til å være 17,5 % høyere enn gjennomsnittskommunen (17,0 % for 2019). Kommunen har innført eiendomsskatt, men bare på næringseiendom, kraftanlegg/nett, vindkraftverk og petroleumsanlegg. Den generelle eiendomsskattesatsen er for 2020 satt til 7,0 promille. Årsregnskapet for 2019 viste 179,2 mill. kr fordelt til drift og et mindreforbruk på 6,5 mill. kr. Kommunen har ikke vært registrert i ROBEK. Det er ingen forbehold eller merknader i konklusjon om hverken regnskapet eller budsjettet i revisors beretning til årsregnskapet for 2019.</p>		
	<p>God økonomisk balanse (netto driftsresultat) God likviditet (arbeidskapital) Høy andel fri egenkapital (økonomisk buffer)</p>		
	<p>Noe høy og økende langsiktig gjeld, men likevel moderat renteeksponering Forholdsvis liten økonomi som kan være sårbar for bl.a. endringer i tjenestebehov.</p>		
	<p>Når det skal planlegges for en bærekraftig framtid, med betydelige dreininger i demografi, er det viktig å ta med seg at merskatteinntektene de siste årene har bidratt sterkt til en styrket bunnlinje i kommunesektoren. Samarbeidet i Værnesregionen har bidratt til å redusere kommunens sårbarhet med hensyn på kompetanse og kapasitet. Dette vil også være viktig framover</p>		
 Grønn	<p>Med bakgrunn i de mest sentrale nøkkeltallene for kommuneøkonomi, vurderes kommunens økonomiske stilling som god. For å opprettholde nåværende handlingsrom og bærekraft, er det viktig at kommunen følger endringer i demografi og rammebetingelser nøye for å kunne gjøre nødvendige tiltak i tide.</p>		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> Hvordan vil kommunen arbeide framover for å ha økonomiske bærekraft? Hvilke tiltak vil kommunen iverksette for møte utfordringer knyttet til demografi? 			

4.3 Samfunnssikkerhet og beredskap

Fokusområder		
<ul style="list-style-type: none"> Kommunen skal ha mål og plan for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) skal være revidert i løpet av de siste 4 år Overordnet beredskapsplan skal være revidert i løpet av siste år Skal ha gjennomført eller deltatt på øvelse i løpet av siste 2 år Helhetsbilde basert på DSB kommuneundersøkelse 2020, samt vurdering etter tilsyn mv* 		
Sentrale nøkkeltall	2019	Landet 2019
Helhetlig ROS-analyse sist revidert (årstall)	2019	IA
Overordnet beredskapsplan sist revidert (årstall)	2019	IA
Beredskapsøvelse sist gjennomført (årstall)	2019	IA
Helhetsbilde basert på kommuneundersøkelsen (maks 37 poeng)*	30	IA
Fylkesmannens bilde av området		
i	<p>Fylkesmannen i Trøndelag har utviklet en beredskapstrapp basert på utvalgte spørsmål fra kommunens besvarelser på DSB's årlige kommuneundersøkelse, samt Fylkesmannens kjennskap til kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.</p> 	
+	<p>Meråker kommunen jobber engasjert og godt med samfunnssikkerhet og beredskap. Helhetlig ROS-analyse og beredskapsplan er sist revidert i 2019. Kommunens beredskapsplan er godt utarbeidet, oppdatert og med informative vedlegg. Kommunen har øvd sitt planverk senest ved deltakelse på øvelse SODD 2019.</p>	
!	<p>For å sikre det helhetlige og systematiske arbeidet i kommunen bør kommunen utarbeide og forankre en plan for oppfølging av samfunnssikkerhet- og beredskapsarbeidet. Kommunen har plan om å opprette kommunalt beredskapsråd i løpet av 2020 (evt. som en utvidelse av politiråd, noe som Fylkesmannen mener er en god løsning).</p>	
	<p>Samfunnssikkerhet og beredskap bør integreres i alt overordnet planverk. Overordnet planverk skal være grunnlag for detaljplanlegging og samfunnssikkerhet og beredskap skal vises som en rød tråd gjennom all kommunal planlegging</p>	
Gul	<p>Selv om Fylkesmannen mener at Meråker jobber godt med samfunnssikkerhet og beredskap er det forbedringspunkter. Kommunen bør utarbeide en plan for oppfølging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Planen forankres i kommunestyret. Videre anbefales det at kommunen oppretter et kommunalt beredskapsråd som tas med i arbeidet med ros-analyser, beredskapsplaner, øvelser og evalueringer etter øvelser og hendelser.</p>	
Sentrale tema		
<ol style="list-style-type: none"> Opprettelse, sammensetning og oppgaveportefølje for kommunalt beredskapsråd Utarbeide og forankre plan for oppfølging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap 		

4.4 Folkehelse

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> Kommunens fokus på folkehelse skal gjenspeiles i all planlegging. Det skal jobbes aktivt med å redusere sosiale ulikheter i helse. Satse på forebyggende tilbud med fokus på deltakelse, aktivitet og mestring. Psykisk helse og forebyggende rusarbeid skal være inkludert som en likeverdig del i folkehelsearbeidet. 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Andel mottakere av uføreytelser 18-44 år, gj.snitt 3 år (%)	2,9	3,3	2,9
Overvekt inkludert fedme ved sesjon/17 år, gj.snitt 4 år (%)	29	25	22
Høyeste fullførte utdanningsnivå 30-39 år, vgs. eller høyere (%)	69	-	80
Røyking, andel av kvinner, gj.snitt 5 år (%)	8,8	-	5,0
Kilde: FHI			
Fylkesmannens bilde av området			
	Deltar, som del av Værnesregionen, i program for folkehelse og har en andel i interkommunal folkehelserådsgiver (20%) og interkommunalt samarbeid om Frisklivssatsningen.		
	Kommunen deltar i prosjektet «VærMed». Målet er å inkludere barn og unge i minst en fysisk aktivitet i uken og sikre inkludering og engasjement blant barn og unge. I planstrategien vises det til at folkehelsearbeidet skal være forankret tverrsektorielt og det står at det skal utvikles et helhetlig læringsløp fra barnehage til videregående som kan være med på å øke andelen som tar videregående utdanning. Folkehelsebarometeret til FHI viser god sikring av drikkevannskvalitet og utmerket luftkvalitet.		
	Oversiktsdokumentet er ikke oppdatert etter 2016 og er dermed ikke rullert før planstrategien i 2020 ble skrevet. Oversiktsdokumentet skal ifølge kommunen oppdateres i løpet av 2020. Det anbefales å gjøre løpende vurderinger av oversiktsdokumentet i henhold til nasjonale føringer.		
	En negativ profil for påvirkningsfaktorer for den yngre befolkningen, gjør at det kan være viktig for Meråker å se på tiltak som kan bedre de unges forutsetninger for god helse gjennom livet.		
 Gul	Kommunen har folkehelseutfordringer knyttet til blant annet flere unge uføre, ungdom med overvekt og flere kvinner som røyker enn gjennomsnittet for landet.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> VærMed prosjektet og Frisklivssatsningens prosjekt for røykestopp Kommunens integrering av temaene psykisk helse og rus i folkehelsearbeidet Hvordan ivaretas tverrsektoriell forankring av folkehelsearbeidet i kommunen og i planverket (sektor-/samfunn-/arealplaner) 			

4.5 Omsorgstjenestene

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen skal ha nødvendig kompetanse. • Kommunen tilpasser omsorgstjenestene til fremtidige behov. • Kommunen bruker planlegging som verktøy i sitt arbeid med omsorgstjenestene. 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/helseutd. (%)	80,7	81,5	77,7
Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger (kr)	35 889	37 516	28 772
1) Landet uten Oslo			
Fylkesmannens bilde av området			
	Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med tjenestene til eldre i sykehjem i 2018. Tilsynet er ikke avsluttet.		
	Andelen faglærte ansatte er 81% mot 77% for landet. Befolkningsframskriving har en prognose på 10.4% økning frem til 2050. Kommunen har demensteam og mange ansatte har tatt demensomsorgens ABC. Kommunen har søkt om og fått tildelt tilskudd til prosjekt for å styrke kompetanse og tilbudet for «lindrende behandling ved livets slutt».		
	Aldersbæreevnen i 2040 vil være 1.8 mot 2.9 i dag. I 2017 var 43% av helsefagarbeidere og 30% av sykepleiere over 55 år. Kommunen mangler egen demensplan, opplæringstilbud til pårørende og dagaktivitetstilbud spesielt tilrettelagt for demente.		
	Fortsette interkommunalt samarbeid om løsninger for fremtidens omsorgstjenester.		
 Gul	På tross av SSB sin prognose om befolkningsøkning vil lav aldersbæreevne kreve omstilling og innovasjon.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Helhetlig plan for bærekraftig utvikling av omsorgstjenestene. 2. Bruk av velferdsteknologi. 3. Ledelse som verktøy. 			

4.6 Kommunehelsetjenesten

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> Kommunen skal ha tilstrekkelig legedekning. Kommunen skal prioritere skolehelsetjeneste og helsestasjon. Kommunene skal ha koordinerende enhet. Kommunene skal gi helsetjenester til personer med rusavhengighet og psykiske utfordringer. 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetj. per 10 000 innb. 0-20 år	52	52.2	44.1
Vaksinasjonsdekning MMR for 9 åringer	93.1	95.5	96.5
Årsverk med videreutd. i psykisk helse per 10 000 innb.	-	9.5	9.0
Antibiotika resepter per 1000 innb. 0-79 år per år (antall)	247	238	311
1) Landet uten Oslo 2) Kilde: FHI			
Fylkesmannens bilde av området			
	Samarbeid i Værnesregionen om legevakt, kommuneoverlegefunksjon og kvalitetssystem. Ifølge planstrategien skal helse og omsorgsplanen revideres i 2020.		
	God utvikling for vaksinasjonsdekning og forbruk av antibiotika. Kommunen deltar i KS sitt nettverk om heltidskultur.		
	Kommunen mangler plan for arbeidet med habilitering og rehabilitering.		
	Økende krav til spesialisering i tjenestene gir større behov for fagpersonell med spesialisert kompetanse.		
 Gul	Kommunen mangler plan for sitt arbeid med habilitering og rehabilitering. Det er fra august ubesatt legestilling.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> Kompetanse – og rekrutteringsplan Rekruttering av leger Habilitering og rehabilitering 			

4.7 Sosialtjenesten

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> • At de sosiale tjenestene er forsvarlige og tilgjengelige for innbyggerne i kommunen • At kommunen arbeider godt med lavinntektsfamilier 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Antall sosialhjelpsmottakere	53	44	116 264
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp	42	24	58 735
Sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	8	5	22 517
1) Landet uten Oslo			
Fylkesmannens bilde av området			
	NAV Meråker er en del av NAV Værnes, der Stjørdal er vertskommune. I Meråker er kontoret åpent hver torsdag 10.00-12.00 fra 15.06.20. Kommunens hjemmeside oppgir direktenummer for henvendelser om nødhjelp under pandemien. Ifølge våre opplysninger har Meråker 1,5 stillinger knyttet til sosiale tjenester. Kommunen har nedgang i antall sosialhjelpsmottakere fra 2018 til 2019. Antall barn i familier som mottok sosialhjelp har gått markant ned i samme periode. Det har også vært en nedgang for antall sosialhjelpsmottaker under 24 år. Om lag 60 personer blir arbeidsledige etter nedleggningen av Lian Trewarefabrikk.		
	KOSTRA viser at antall deltagere i kvalifiseringsprogrammet er økende fra 2018 (4) til 2019 (8), noe som tyder på at tjenesten er tilgjengelig. Tjenesten økonomisk rådgivning synes også tilgjengelig, da antall saker med økonomisk rådgivning som ikke mottok sosialhjelp er rimelig stabilt, 10 i 2018 og 8 i 2019. Fylkesmannen har ingen åpne tilsyn på sosialtjenesteområdet i Meråker.		
	Siden 2018 er 2 av 3 klagesaker på rett til sosialhjelp endret i Meråker. Det er små tall og viser ingen klar tendens. Praksis i vertskommunen har betydning ved vurdering av om NAV gir forsvarlige tjenester til innbyggerne i Meråker. I Stjørdal er 4 av 18 klagesaker endret eller sendt tilbake for ny vurdering. Dette ligger under gjennomsnittet for fylket og gir ikke umiddelbart grunn til bekymring for tjenestene.		
	Det er ikke registrert vedtak om individuell plan til mottakere av økonomisk stønad i Meråker. Det bør kommunen være nysgjerrig på. Det foreligger heller ikke vedtak om midlertidig botilbud i 2018 – 2019, noe som kan bero på at det ikke har vært behov for tjenesten i kommunen.		
 Grønn	Nedgangen i antall sosialhjelpsmottakere, unge som mottar sosialhjelp, barn i familier som mottar sosialhjelp, samt økning i KVP kan tilsi at kommunen gjør kvalitativt godt arbeid med de sosiale tjenestene i kommunen. Sammenholdt med øvrig informasjon fra klagesaker og tilsyn, samt KOSTRA-data, ser Fylkesmannen ingen umiddelbar grunn til bekymring for tjenestene.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vertskommunesamarbeid om de sosiale tjenestene i NAV-kontoret: dialog, rutiner for rapportering, utviklingstrekk og tilbakemeldinger fra vertskommune til øvrig deltakerkommuner for å sikre eierskap og forsvarlige tjenester til innbyggerne i Meråker. 2. Dialog om hvordan kommunen vil møte forventet behov for økonomisk rådgivning etter nedleggningen av Lian trewarefabrikk, spesielt opp mot forebygging av sosiale problemer og tynge gjeldsproblematikk. 			

4.8 Integrering og bosetting

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> • Godt tilpassede tilbud innenfor norskopplæring for barn, unge og voksne • Arbeids- og utdanningsrettet kvalifisering av nyankomne innvandrere • Gode arenaer for hverdagsintegrering 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2018
Innvandrere i aldersgruppen 16-25 år (uten norskfødte med innvandrerbakgrunn) som verken er i videregående opplæring eller har fullført og bestått den (%)	57,1	-	35,1
Andel personer med innvandrerbakgrunn som er sysselsatt	52,5	-	63,1
Personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt (%-andel blant alle med innvandrerbakgrunn)	39,1	-	27,5
<i>Kilde: IMDi.no. Personer med innvandrerbakgrunn omfatter både arbeidsinnvandrere, familieinnvandrede og flyktninger. For prosentvis fordeling mellom disse gruppene</i>			
Fylkesmannens bilde av området			
	Meråker kommune bosatte 8 flyktninger i 2019, noe som godt i samsvar med anmodningen fra IMDi. Andelen personer med innvandrerbakgrunn i kommunen utgjør om lag 10 prosent (fylkessnittet 12,7 %).		
	Høy andel bosatte flyktninger som går over fra introduksjonsprogram til arbeid eller utdanning. Gode skolerresultater (grunnskolepoeng etter 10. klasse) for barn som kommer til Norge etter 7-årsalderen.		
	I aldersgruppen 16 – 25 er det ifølge statistikk fra IMDi en høy andel som ikke er i videregående opplæring eller har fullført den. Andelen husholdninger med lavinntekt blant personer med innvandrerbakgrunn er minkende, men fortsatt noe høyere enn gjennomsnittet for landet.		
	Grunnleggende kvalifisering av personer med innvandrerbakgrunn er viktig for å forbygge utenforskap og avhengighet av offentlige ytelser på sikt. Norskopplæring og grunnskoleopplæring er viktig tiltak her. For noen kan et kvalifiseringsprogram være et egnet tiltak som grunnlag for overgang til arbeid.		
 Gul	Statistikken viser verdier over gjennomsnitt på en del indikatorer som beskriver tilknytning til arbeidsmarkedet og yrkesrettet kvalifisering hos personer med innvandrerbakgrunn.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kvalifiserende tilbud til unge med innvandrerbakgrunn som ikke har fullført/bestått videregående opplæring og som ikke er i videregående opplæring. 2. Kvalifisering av personer med innvandrerbakgrunn som ikke er i arbeid eller utdanning. 			

4.9 Barnehage

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> • Barnehager med høy kvalitet som ivaretar barnas behov for omsorg og lek, og fremmer læring og danning • Et tilgjengelig barnehagetilbud for alle barn 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Barnehagedekning: Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (%)	90-93	90-93	92
Pedagognorm: Andel barnehager som oppfyller pedagognormen uten dispensasjon (%)	100	100	64
Bemanningsnorm: Andel barnehager som oppfyller bemanningsnormen (%)	-	100	94
Antall dispensasjon fra utdanningskravet (styrer og pedagogisk leder)	0	0	1 685
Kilder: Barnehagefakta, UDir, BASIL, Kommunestatistikken (FMTL)			
Fylkesmannens bilde av området			
	Meråker kommune har to kommunale barnehager; Egga barnehage og Tollmoen barnehage ligger begge i kommunesenteret. 102 barn i alderen 1-5 år går i barnehage, 37 barn 1-3 år og 65 barn 3-5 år. 15 % av barna er minoritetsspråklige. Tollmoen barnehage har tilbud om «åpen barnehage». FM gjennomfører høsten 2020 tilsyn med kommunes arbeid med å påse at opplysningsplikten til barnevernet overholdes.		
	Barnehagene i Meråker kommune oppfyller både pedagog- og bemanningsnormen. Andel ansatte med barnehagelærerutdanning er 45 %, landsgjennomsnittet er 41 %. Andel ansatte med fagbrev som barne- og ungdomsarbeider er 32 %, landsgjennomsnitt er 21 %. Andel menn i personalet ligger også over nasjonalt snitt.		
	Det er ikke gjennomført tilsyn med barnehagene de siste 6 år.		
	I og med at det ikke er gjennomført tilsyn med barnehagene de siste årene, er FM opptatt av hvordan lokal barnehagemyndighet påser at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk.		
 Gul	Etter en risiko- og sårbarhetsanalyse vurderer FM Meråker kommune som gul. Det er spesielt kommunens ansvar for å påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk som er avgjørende for denne fargesettingen.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilke tiltak gjennomfører barnehagemyndigheten for å påse at barnehageeier etterlever barnehageloven med forskrifter? 2. Hvordan nyttiggjør seg av, og deltar kommunen i, samarbeidet i regional kompetanseutvikling for barnehager (Værnes)? 			

4.10 Grunnskole

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> • Elever skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse. • Alle elever skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø. • Flere elever og læringer skal gjennomføre videregående opplæring. 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Nasjonale prøver 5. trinn, mestringsnivå 1, regning	56	33,3	23,5
Nasjonale prøver 5. trinn, mestringsnivå 1, lesing	24	38,1	22,7
Nasjonale prøver 8. trinn, mestringsnivå 1, lesing	3,8	0	9,1/9,8
Mobbing, 10.trinn	1,8	1,4	1,3
Andel lærere som oppfyller kompetansekravet i norsk og matematikk på barnetr. ²	43	43	85/76
1) Kilde: www.skoleporten.udir.no 2) Kilde: GSI *) Tall er unntatt offentlighet			
Fylkesmannens bilde av området			
	Meråker kommune har en skole med 266 elever. Antall elever har blitt redusert med 20% i de siste 10 år. I skoleåret 2009/10 hadde Meråker skole 331 elever. Kommunen har 21 elever som mottar særskilt norsk opplæring.		
	Gode resultater for NP for 8.trinn. I 2019 hadde Meråker kommune ingen elever på mestringsnivå 1 i lesing og 4% av elever i regning. Noe som er godt under landsgjennomsnittet. Utviklingen viser bedre mobbetall både for 7. og 10. trinn. Andel lærere som oppfyller kompetansekravene på ungdomstrinnet er 100%.		
	Høy andel elever på mestrings nivå 1 i lesing og regning på 5.trinn. Elevundersøkelsen for 10. trinn for siste skoleår viser at resultater for alle indikatorene er lavere enn nasjonalt gjennomsnittet. Kommunen har flere elever som får tilbud på alternativ opplæringsarena. Kommunen har siste to årene ikke hatt lærere som deltok på Kvalitet for kompetanse.		
	Vi ser at Meråker kommune har hatt store variasjoner i læringsresultater og læringsmiljø resultater fra år til år.		
 Gul	Meråker kommune har i løpet av de siste årene hatt forbedring i skolemiljøresultater. Kommunen har gode resultater for nasjonale prøver for 8. trinn, men har utfordringer med resultatene for 5. trinn i alle prøver. Vi ser at kommunen har store variasjoner i flere indikatorer som viser behov for oppfølging fra både skoleeier og skolen.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kommunen har utfordringer i lesing og regning på 5. trinn. 2. Kommunen har utfordringer med kompetansekravene til lærerne som underviser i matematikk og engelsk på barnetrinnet. 3. Kommunens arbeid med elevenes medvirkning og at elevstemmen høres i skolens arbeid. 			

4.11 Barnevern

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> Barn skal ha rett hjelp til rett tid (forsvarlige tjenester) Kommunen må gjøre nødvendige forberedelser i forkant av kommende barnevernreform (ikrafttredelse 1.1.2022). Med økt ansvar skal kommunene få større handlingsrom og større mulighet til å gi barn og familier rett hjelp til rett tid. Kommunen får fullt finansieringsansvar for kommunale fosterhjem. Refusjonsordningen avvikles. Økt finansieringsansvar ved statlige tiltak, herunder økt egenandel for barnevernsinstitusjonstiltak. 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Barn med melding ift. innbyggere 0-17 år (%)	5,7	5,4	4,6
Barn med undersøking ift. innbyggere 0-17 år (%)	5,9	6,3	4,8
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år (%)	4,4	6,1	3,8
1) Landet uten Oslo *) Tall kan ikke offentliggjøres			
Fylkesmannens bilde av området			
	Meråker inngår i et interkommunalt samarbeid om barnevern; Værnesregionen barneverntjeneste, sammen med Frosta, Selbu, Stjørdal og Tydal. Stjørdal er vertskommune. Statlige stillinger tildelt fra 2011, vil etter 2022 inngå i kommunens rammetilskudd. For barneverntjenesten i Værnesregionen, utgjør dette 5,65 stillinger. Værnesregionen barneverntjeneste inngår i læringsnettverk, jf. kompetansesatsingen med Trondheim, Malvik og Melhus/Skaun.		
	I 2019 og 2020 deltok Værnesregionen i Tjenestestøtteprogrammet. I perioden 2020-2022 deltar Værnesregionen i Veiledningsteam. Veiledningen skal støtte kommuneledelsen og barnevernleder i å drive utviklingsarbeid slik at barneverntjenesten kan utvikle sin praksis og oppnå bedre resultater.		
	Barneverntjenesten har hatt høy turn-over (også i ledelsen) og høyt sykefravær over tid. Fylkesmannen har i perioden fra og med 2011 gjennomført flere tilsyn der det er avdekket alvorlige lovbrudd. Det ble gjennomført et stikkprøvetilsyn knyttet til tjenestens arbeid med bekymringsmeldinger høsten 2019 der det ikke ble funnet lovbrudd.		
	Tjenesten har over tid hatt utfordringer med å lukke lovbrudd som er avdekket via tilsyn eller gjennom rapportering. Iversatt veiledningsteam vil kunne være et viktig bidrag i kommunens utviklingsarbeid mtp kompetansebygging, kapasitet og bærekraft. Fylkesmannen vurderer at dette er vesentlig med tanke på den vedvarende alvorlige situasjonen som har vært i Værnesregionen. Videre vil det være viktig at stillingen som barnevernleder snart blir avklart.		
 Rød	Fylkesmannen vurderer fremdeles Værnesregionen med høy risiko basert på: <ul style="list-style-type: none"> Vedvarende turn-over og sykmeldinger Ivaretagelse av lovkrav (rapporteringstall og funn i forbindelse med tilsyn) 		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> Barnevernsreformen og nødvendige forberedelser i forbindelse med dette Gjennomføring og oppfølging av veiledningsteam 			

4.12 Klima og miljø

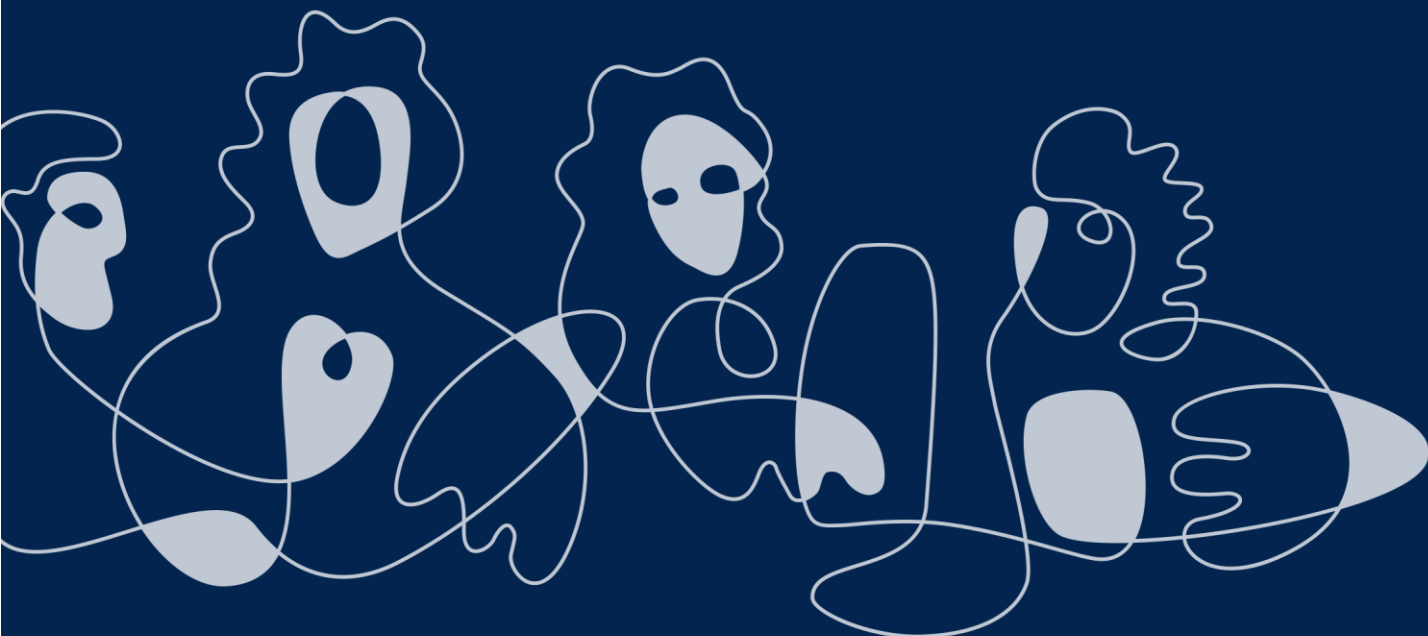
Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunene er gitt oppgaver og myndighet på hele klima- og miljøområdet, og kommunens oppfølging er avgjørende for å oppnå nasjonale miljømål. • Forvaltning av verneområder og store utmarksområder i kommunen. • Klimatilpasning og utslippskutt. • Behov for økt vannovervåking i kommunen (kunnskapsgrunnlag) 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2018
Andel innbyggere tilknyttet anlegg der renskrav er oppfylt	-	-	53,9
Andel husholdningsavfall levert til materialgjenvinning, inkl. biologisk behandling	46,6	51,2	40,0
1) Landet uten Oslo			
Fylkesmannens bilde av området			
	Meråker kommune har store utmarksområder, som i hovedsak eies av en stor grunneier.		
	Det har vært god innsats mht. fjerning av fremmede arter i Meråker. Det er positivt ut fra kommunens beliggenhet i Stjørdalsvassdraget (mht. risiko for frøspredning i elv)		
	Meråker er innlandskommune, der alle utslipp går til vassdrag. Vannkvalitet påvirkes av tidligere gruvedrift. Kommunen deltar både i nettverk klimatilpasning og nettverk lavutslipp i Trøndelag. Meråker kommune har en klima- og energiplan fra 2010 som det er behov for å revidere i tråd med nasjonale planer og forventninger.		
	I Meråker satses det på skisport og friluftaktiviteter. Det er viktig at dette skjer også på naturens premisser.		
 Grønn	Det gjøres mye godt miljøarbeid i Meråker, og tilstanden er god på mange områder. Kommunen vurderes derfor til lav risiko.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kartlegging av naturverdier i forbindelse med arealsaker. 2. Motorferdsel i utmark, spesielt mht. barmarkskjøring. 3. Overvåking av vannforekomster i kommunen 			

4.13 Landbruk

Fokusområder			
<ul style="list-style-type: none"> • Landbruk over hele landet. • Økt verdiskaping. • Bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser. • Aktiv bruk av skog i klimasammenheng. 			
Sentrale nøkkeltall	2018	2019	Landet 2019
Foretak med melkekvote ¹	2	2	7 831
Netto driftsresultat til landbruksforvaltning og landbruksbaserte næringsutvikling i pst. av brutto driftsinntekter	0,4	0,6	0,2
Planteindeks	3,8	4,7	5,0 ²
1) Kilde: Landbruksdirektoratet			
2) Gjennomsnitt for Trøndelag			
Fylkesmannens bilde av området			
	Meråker er en av fylkets minste jordbrukskommuner med 43 jordbruksforetak i 2019. 26 av disse driver med sau. Det er få arealsaker fra Meråker, og lite omdisponering av jordbruksareal. I løpet av de tre siste årene er det i KOSTRA registrert 1 daa landbruksareal omdisponert til andre formål enn landbruk. Leiejordsandelen var i 2016 på vel 60 %. Dette er en fordobling på 20 år og en av de høyeste i fylket. Kommunen er en middels stor skogkommune, der en eiendom Meråker Bruk, dominerer med vel 80 % av arealet.		
	Fjellandbrukssatsinga har gitt resultater i nyinvesteringer og synlig aktivitet og deltakelse i fagutvikling. Kommunen har vært viktig i dette arbeidet. Landbruksnæringa og kommunen berømmes for sin beiteplan og for organisering av beiting. Storfe og sau er organisert i samme beitelag. Sauenæringa i kommunen er et forbilde på systematisk bruk av radiobjeller.		
	Utmarksbeitene er et viktig grunnlag for ei bærekraftig landbruksnæring. Det bygges mange nye fritidsboliger i kommunen. Det er viktig å gjennom god planlegging sørge for å minimere eventuelle konflikter mellom utbyggingsinteresser og beiteinteresser, slik at ressursgrunnlaget for beitenæringene ikke bygges ned. Det kan være utfordrende å håndtere mange små skogeiendommer og en stor dominerende. Kommunen er i en skogbruksplanprosess som er ressurskrevende.		
	Positivt at kommunen har inngått et samarbeid med Stjørdal kommune om ulike forvaltningsoppgaver. Dette ser ut til å fungere godt.		
 Grønn	Meråker kommune gjør en god jobb med forvaltningsoppgavene på områdene jord, skog og areal. Kommunen tar initiativ og er aktiv deltaker i utviklingen av landbruksnæringen.		
Sentrale tema			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvordan vil kommunen arbeide for å minimere eventuelle konflikter mellom utbyggingsinteresser og beiteinteresser? 2. Hvordan vil kommunen tilrettelegge for videre fjellandbrukssatsing? 3. Hvordan vil kommunen følge opp skogbruksplanene når disse leveres? 			

4.14 Reindrift

Fokusområder					
<ul style="list-style-type: none"> • Offentlige myndigheters ansvar når det gjelder Grunnloven § 108 og folkerettens regler om urfolk. • Reindriften arealbehov skal ivaretas i alle planprosesser og reindriften skal sikres medvirkning. • Samordning av planlegging på tvers av kommune- og fylkesgrenser for å sikre reindriften sammenhengende bruksarealer. 					
Sentrale nøkkeltall	RBD¹ 2017²	RBD¹ 2018²	RBD¹ 2019²	Kommune 2019²	RBO³ 2019²
Antall siidaandeler	13	13	13	IA	69
Reintall, sluttstatus pr 31.03 (antall)	5908	6102	5827	IA	27578
Slakteuttak (kg)	62917	65925	78372	IA	337720
Reinbeiteareal totalt (km ²)	IA	IA	4753	1199(94 ⁴)	IA
Særverdiområder for reindriften (km ²)	IA	IA	IA	977 (77 ⁴)	IA
Minimumsbeiter – seine vinterbeiter (km ²)	IA	IA	IA	398(31 ⁴)	IA
1) RBD – Gasken Laante sijte og Saanti sijte 2) Driftsårene 2016/17, 2017/18, 2018/19 3) RBO – Nord-Trøndelag reinbeiteområde og Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde 4) pst. av kommunens areal					
Fylkesmannens bilde av området					
	To reinbeitedistrikt i kommunen – Gasken Laante sijte nord for Stjørdalselva og Saanti sijte sør for elva. Så godt som alt utmarksareal i kommunen er definert som reinbeite. Historisk har utbygging av mange hyttefelt og store vannkraftutbygginger påvirket reinbeitedistriktene sterkt. Nærheten til Trondheim og innherredsbyene fører til et sterkt press på kommunens utmarksarealer.				
	Reindriften og det sørsamiske miljøet kan gi grunnlag for lokal næringsutvikling.				
	Det vil være utfordrende å ivareta ressursgrunnlaget for reindriften, i konkurranse med andre bruker av utmarksarealene. Fylkesmannen er kjent med at det tidvis er et høyt konfliktnivå mellom reindriftsutøvere og andre aktører i kommunen. Reindriftsutøvernes dialog med kommunen synes også noe anstrengt. Kommunen har i liten grad plansamarbeid med nabokommunene, men det er laget en egen KU-reindrift for Gasken Laante sijte (Meråker, Levanger, Verdal, Stjørdal).				
	Aktiv bruk av KU-reindrift for Gasken Laante sijte og etablering av gode møteplasser for kommunen, reindriftsutøverne og andre utmarksaktører vil kunne skape rom for en balansert arealforvaltning i kommunen.				
 Gul	Forutsatt at planarbeidet prioriteres og at reindriften tidlig involveres i kommunens planprosesser, har kommunen gode muligheter for å ivareta reinbeitearealene på en god måte. Vi velger imidlertid gul farge for å synliggjøre at den gode dialogen og involveringen med reindriften ikke synes å være på plass i dag.				
Sentrale tema					
1. Dialog med og involvering av reindriften i kommunalt planarbeid.					

FYLKESMANNEN I TRØNDELAG

Statens hus, Strandveien 38, Pb 2600, 7734 Steinkjer | fmlpost@fylkesmannen.no | www.fylkesmannen.no/trondelag